

שׁוֹבָה יִשְׂרָאֵל

בס"ד, שב"ק פרשת לך לך י"א חשוון ה'תשע"ג | גליון 526

מדברי מו"ר ועט"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א

הנעלבים ואינם עולבים

"ויאמר אברהם אל שרי הנה שפחתך בידך עשי לה הטוב בעיניך ותענה שרי ותברח מפניה. וימצאה מלאך ה' על עין המים במוצק על העין בדרך שור" (טו, טז-יז).

אמרו חז"ל (ב"ר מה, ז) אמר רבי חייה, בא וראה כמה בין הראשונים לאחרונים, מנוח אמר לאשתו (שופטים יג, כב) **"מות נמות כי אלהים ראוי"**, והגר שפחת שרי ראתה חמשה מלאכים בזה אחר זה ולא נתיראה מהם... בני ביתו של אבינו אברהם צופים היו, והיתה [הגר] רגילה לראות בהם [במלאכים].

מפני מה זכתה הגר למעלה כ"כ גדולה, שנגלה אליה מלאך כשהלכה במדבר, מלאכך שירד במיוחד לצרכה בכדי לדבר עמה, לא מתוך שנתגלו לאברהם בביתו. ועוד יש להבין, מדוע נגלה המלאך להגר דוקא על **"עין המים במוצק"**? אמרו חז"ל (ב"ר מה"ד) שהגר היתה מדברת סרה בשרה אמנו, וכאשר באו לבקרה היתה הגר אומרת להם, גבירתי אין סיתרה כגלויה, נראית צדקת ואינה צדקת, ראו כמה שנים שלא נתעברה ואני בליה אחד נתעברתי. וכאשר שמעה שרה אימנו שהגר מקילה ראש עימה ומזה אותה, באה בקובלנה לאברהם אבינו, מדוע הוא חומס אותה בדברים ושותק... או אז אמר לה אברהם אבינו, **"הנה שפחתך בידך עשי לה הטוב בעיניך ותענה שרי ותברח מפניה"**, ואמרו חז"ל ששרה אמנו עינתה את הגר ושעבדה בה בקושי.

והנה כשנתבונן נראה שהגר לא ענתה דברים כנגד שרה אמנו. כאשר הגר הבינה את חומרת מעשיה, שוב לא העיזה פנים ולא אמרה דבר על מה ששרה עינתה אותה, אלא קיבלה את

עלבונה ושתקה, עד שראתה שאינה יכולה לסבול את השעבוד, משום כך קמה וברחה אל המדבר. מעלה זו - ששמעה את חרפתה ולא השיבה, עמדה לה לזכות ולעור, שתזכה לגילוי המלאכים על **"עין המים"**.

ויסוד הדברים הוא, שכאשר אדם שומע את חרפתו ואינו משיב, על ידי כך הוא מראה שמקבל על עצמו עול מלכות שמים, ואינו מערער ומהרהר אחר מדותיו של הקב"ה. שהרי כל מה שנעשה לאדם הוא מאת ה', ואין אדם נוקף עצמו למטה אלא אם כן מוכריזים על כך **מלמעלה** (עי' חולין ז). לכן כאשר הגר קיבלה יסורים ועינויים, ידעה שהיסורים אינם מגיעים משרה אמנו והיא איננה הגורם האמיתי לסבל ולצער, אלא היא רק השליחה של הקב"ה, ולמעשה הצער שלה הוא מגזירת שמים, ועל כן זכתה שהמלאכים יתגלו אליה.

משום כך נגלו אליה המלאכים דוקא **"במוצק"**, משום **שמדבר רומז לענווה**, וכמו שאמרו חז"ל (נדרים נה) **שמי ששם עצמו כמדבר שהכל דשין אותו, זוכה לדברים הרבה**. וכן מים רומזים לענווה, שכשם שהמים הולכים למקום הנמוך, כך מי שדעתו שפלה ויש בו ענווה זוכה למעלות **נשגבות** (עי' תענית ז). ולכן זכתה לגילוי המלאכים שהיא דרגה גבוהה ונשגבה, דוקא ליד **"עין המים"** ובמקום **"מוצק"**, ללמדנו, שזכתה לזאת בזכות הענווה וששמעה חרפתה ולא השיבה.

על כך אמרו חכמינו ז"ל (שבת פח), **הנעלבים ואינם עולבים ושומעים חרפתם ואינם משיבים עושים מאהבה ושומחים ביסורים, עליהם הכתוב (שופטים ה) אומר 'ואהביו כצאת השמש בגבירתו'**.

דברי הימים

י"א חשוון ב' ד"ט
יום פטירת
רחל אמנו

ביום י"א בחשוון נפטרה רחל אמנו והיא בת ל"ו שנים בלבד. לא זכתה רחל אמנו להיקבר במערת המכפלה יחד עם כל האבות והאמהות, אך מקום קבורתה נתגלה. מה ראה יעקב אבינו לקבור את רחל בדרך אפרת? אלא, שצפה ברוח קדשו שישראל עתידים לעבור בדרך זו כשילקחו לגלות, לפיכך קברה שם, כדי שתהא רחל אמנו מבקשת עליהם רחמים.

מובא במדרש (אפי"ה רבה), באותה שעה [בעת החורבן] קפצה רחל אמנו לפני הקב"ה ואמרה, רבנו של עולם, גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתירה ועבד בשבילי לאבא ז' שנים... כשהגיע זמן נשואי לבעלי, יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי. והוקשה עלי הדבר עד מאד, כי נודעה לי העצה והודעתי לבעלי ומסרתי לו סימן שיכיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני, ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאוותי ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה. ולערב כשהחליפו את אחותי לבעלי במקומי, מסרתי לאחותי כל הסימנים שמשרתי לבעלי כדי שיהא סבור שהיא רחל... וגמלתי חסד עמה ולא קנאתי בה ולא הוצאתיה לחרפה, ומה אני שאני בשר ודם עפר ואפר לא קנאתי לצרה שלי ולא הוצאתיה לבושה ולחרפה. ואתה מלך חי וקים רחמן, מפני מה קנאת לעבודת אלילים שאין בה ממש, והגלית את בני ונחרגו בחרב ועשו האויבים בהם כרצונם. מיד נתגלגלו רחמי של הקב"ה, אמר: בשבילך רחל, אני מחזיר את ישראל למקומן **"ושבו בנים לגבולם"** (ירמיה לא, טז)

רחל אמנו שתפשה בפלך השתיקה, על כך זכתה שאף בנה בנימין עמד בשתיקה שהיה יודע ממכירת יוסף ושחק, ולכן קיבל **באפוד את אבן הישפה**, יש לו פה ושותק. עוד מובא בגמרא, כי בזכות צניעות שהייתה בה ברחל שגילתה את הסימנים לאחותה זכתה ועמד מזרעה שאול המלך שהיה ענוותן וצנוע, ואף אסתר המלכה שהיו טמונים בה כוחות של שתיקה וצניעות.

השיעור השבועי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א

יתקיים בימי חמישי בשעה 21:00 בהיכל ישיבת שובה ישראל רח' שבט בנימין 34 רובע י"ב אשדוד

ניתן לקבל את העלון במייל מידי שבוע ואת דבר התורה היומי

מהאדמו"ר רבי יאשיהו פינטו שליט"א | להרשמה במייל: info@shoovaisrael.com

ניתן להקדיש את העלון לברכה, לישועה או לעילוי נשמות, לפרטים 08-8679897

ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
18:10	17:30	16:19	ירושלים
18:07	17:32	16:35	ת"א אשדוד
18:05	17:30	16:24	חיפה
18:08	17:33	16:35	ב"ש

מעלת מצות המילה

"ויאמר אליו... התהלך לפני ה'היה תמים" (יז, א)
 ופרש רש"י התהלך לפני במצות מילה ובדבר הזה
 תהיה תמים שכל זמן שהערלה בך אתה בעל מום
 לפני רבי יאשיהו פינטו זצוק"ל כותב בספרו "כסף
 מזוקק" (דרוש ב' לפרשת שמות), שקולה מילה ככל
 המצות שבתורה, כי מי לנו גדול מאברהם שקיים
 כל התורה, שנאמר (כו, ה) "וישמר משמתי מצותי
 הקותי ותורת", ואפילו עירובי תבשילין קיים
 אברהם, ומכל מקום לא נקרא שלם עד שכל. וזה
 שאמרו במשנה (נדרים ג), גדולה מילה, שכל מצוה
 שעשה אברהם אבינו לא נקרא שלם עד שכל.
 ויש לדקדק ולהבין, מניין לנו שיש מעלה למצות
 המילה יותר משאר המצות, דאין הכי נמי שאם
 קיים המילה וחסר מצוה אחרת, לא היה נקרא גם
 כן תמים.

ונראה לעניות דעתי, שאם נצטוו אברהם
 מתחילה על כללות המצות ולא השלימים, היה
 לנו לומר שאפילו בחסרון מצוה אחת היה נמנע
 מלהקרא תמים. אבל כשהיה אברהם בן צ"ט שנה
 וקיים כל המצוות שנצטווה, ועדיין לא נצטווה על
 המילה, היה ראוי להיות נקרא תמים, כיון שלא חסרו
 לו אפילו מצוה אחת מהמצוות שנצטווה, ותמים
 היה במצות ה' אשר נצטווה שקיים אותם, לא ימנע
 טוב להיות נקרא תמים על מה שעתידי להצטוות,
 כיון שלא נצטווה עדיין. וכיון שראינו שבכל אותם
 המצוות שקיים מה שנצטווה ולא חסר אפילו אחד
 מהנה, לא נקרא תמים עד שנצטווה במילה, משמע
 שגדולה המילה יותר משאר המצוות.

איש ואשה

שזכו

ויט אהלה

מעלתו המיוחדת של אברהם אבינו היא היותו איש החסד כפי
 שנאמר (מיכה ז) "תתן אמת ליעקב חסד לאברהם", את מעשה החסד
 הראשון הרמזו בתורה אנו מוצאים שאברהם אבינו נהג עם שרה
 אשתו. לאחר שאברהם אבינו ושרה הולכים בדרך ועוברים ממקום
 למקום בדרך ארוכה ומייגע, מיד בהגיעם למקום מנוחה לבית אל "ויעתק
 משם הקרה מקדם לבית אל ויט אהלה" (יב, ח) המילה "אהלה" נקראת במשמעות
 של אהלו אך כתובה במשמעות של אהלה מכאן למד רש"י שבתחילה נטע את אהל אשתו
 ואחר כך את שלו. וכך מתוך החסד בבניין ביתו נמשך בניין העולם כולו במידת החסד.
 וקשה, אם נטה אברהם אבינו את אהלה של שרה תחילה מדוע לא נקראת המילה
 כמשמעותה אהלה? נראה לבאר שאהלה קשור באהלה, שאמנם מחוייב האיש לאשה, אך גם
 על האשה לתת את חלקה לבעלה להשלמת בניית האהל באופן הראוי.
 עשרה חיובים מתחייב האיש לאשתו בבואם תחת החופה, שלושה מהם מן התורה.
 ושבעה מדברי סופרים, ובכללם לדאוג לרפואתה, לפדיונה, לקבורתה וכו', ואילו האשה
 מתחייבת לבעלה בחמישה דברים. ורמזו לכך שהאות י' נמצאת בשם ה'איש'. כנגד י'
 חיובים, והאות ה' ב'אשה' כנגד ה' חיובים. קביעת החיובים של האיש והאשה יסודם בשוני
 הקיים בנפש שבין האיש לאשה. האיש הזקוק מטבעו לכבוד והערכה, מקבל מעמד של
 'אחראי' הדואג לפרנסת האשה ולכל צרכיה, דבר המוביל אותו לחוש סיפוק וערך עצמי,
 ומתוך תחושת האחריות בבחינת 'מלך בביתו' יוכל לנהוג באשתו בכבוד. ואילו האשה
 שאינה זקוקה מטבעה לשררה וחישיבות, אלא לתחושת שותפות כנה ואמתית עם בעלה,
 לכן מתרכזים חיוביה במה שהיא מקבלת מבעלה כפי שאמרו חז"ל (כתובות נט): "אלו מלאכות
 שהאשה עושה לבעלה: טוהנת, ואופה ומכבסת, מבשלת ומניקה את בנה, מצעת לו את
 המיטה ועושה בצמר" כשהמכנה המשותף של פעולות אלו שהיא טורחת ועוסקת לבעלה
 ממה שהוא מביא לה, ובכך מתעוררת בה הרגשה של תחושת השותפות לבעלה, ומשיגה
 שלות נפש, וכך תחושת האחדות שלה עם בעלה מושלמת.
 כיום, שהדברים השתנו ואף האשה לוקחת חלק בפרנסת הבית, והאיש טורח ועמל
 גם במלאכות הבית, לעיתים חסר לבעל את תחושת האחריות, דבר המוריד מערך עצמו
 ומשליך גם על חייו האישיים והקשר שלו עם אשתו. אף לאשה תחסר תחושת השותפות.
 ולכן ראוי להתייחס לחשיבות מקומו ומעמדו של כל אחד מבני הזוג, על האשה לתת לבעלה
 את הערכתה המרובה ותקבל את דבריו בחכמה, ואילו האיש יתן לאשה את תחושת הקירבה
 וידאג שהאווירה תהיה נעימה ורכה, בכך לא תתערער שלמות ביתם שהרי כשאהלה קשור
 באהלו מגיעים הם יחדיו ל"וידעת כי שלום אהלק" (איוב ה, כד).

ברפאות

לך לך מארצך (יב, א)

פירש רש"י, להנאתך ולטובתך. איזו הנאה וטובה יש
 לאברהם אבינו מעקירתו ממקומו וטילטוליו בדרכים?
 מסופר על הצדיק רבי נחום מצ'רנוביל זיע"א, שהוכנס
 לבית האסורים באשמת שוא וללא עול בכפון, נגלה אליו
 אליהו הנביא זכור לטוב, שאלו רבי נחום: מדוע נגזר עליו להיות
 בבית האסורים? ענה לו אליהו הנביא, כיון שהנך משתדל מאוד במצוות פדיון
 שבויים, מן השמים רצו שתרגיש את סבלם של האסורים, וכך כשתבוא לפניך
 מצוות פדיון שבויים תדע מה מציק וכואב להם, וכך תקיים את המצווה ביתר
 חשק וכוונת הלב. ובישר לו אליהו הנביא, שלמחר הוא משתחרר מכלאו, וכך
 אכן אירע. על פי זאת ביאר ה'בית ישראל', שאברהם אבינו השתדל כל ימיו
 על מצוות הכנסת אורחים, ומסר את נפשו עליה, לכך אמר לו הקב"ה "לך לך"
 - להנאתך ולטובתך, כיון שכך תבין ותכיר את חסרונם של עוברי הדרכים,
 ומה מטיב להקל מעליהם את טורח הדרך, וכך תוכל לקיים את המצווה ביתר
 חשק ושלמות. כי קיום המצווה בשלמות היא הנאתו וטובתו של הצדיק.

ואעשך לגוי גדול ואברכה ואגדלה שמך והיה ברכה (יב, ב)

אמרו חז"ל (פסחים ק"ז), "ואעשך לגוי גדול" זהו שאומרים אלקי אברהם,
 "ואברכה" זהו שאומרים אלקי יצחק, "ואגדלה שמך" זהו שאומרים אלקי
 יעקב. יש להבין, מדוע מתגדל שמו של אברהם אבינו, בכך שאומרים
 'אלקי יעקב', הרי לא שמו מתגדל אלא שם נכדו? ביאר הקדוש רבי שמשון
 מאוסטרופולי זיע"א וה"ד, שבשמות האבות הקדושים יש יחד י"ג אותיות,
 כנגד י"ג מדות של רחמים. בשמות האמהות יש יחד י"ג אותיות, וביחד
 הם כ"ו אותיות, כנגד שם ה'. והנה, הקב"ה שינה את שמו של יעקב אבינו

לישראל, ואף על פי כן אנו אומרים 'אלקי יעקב' ולא 'אלקי ישראל', ומדוע?
 אלא, זו הכוונה של הבטחת הקב"ה לאברהם "ואגדלה שמך", כי כיון שהוסיף
 הקב"ה לאברם את האות ה"א לשמו, ומעתה נקרא אברהם, אם כן אי אפשר
 לקרא ליעקב ישראל, כיון ששך כל אותיות האבות והאמהות יהיה כ"ו ולא
 כ"ו, ולא יעלה מנין האותיות למנין שם ה'. לכן, דווקא בגלל שנתגדל שמו של
 אברהם בעוד אות אחת, אומרים אלקי יעקב ולא אלקי ישראל.

והיה רעב, בארץ; וירד אברהם מצרימה (יב, ג)

רבי אליעזר בנו של רבי אלימלך מליזנסק זיע"א, כתב איגרת (נדפסה בסוף
 ספר 'נעם אלימלך') לאחד ששאלו, אם מעשי הצדיקים רצויים לפני הקב"ה,
 מדוע קיימות התנגדות למעשיהם? ענה לו רבי אליעזר, אל תתמה על כך,
 שכבר היה הדבר באברהם אבינו ע"ה. שאך הגיע לארץ ישראל, מיד ניחת
 רעב כבד על הארץ, ויושבי הארץ האשימוהו שהוא כופר ובגינו בא הרעב, עד
 שהוצרך לרדת למצרים. וזה היה עיקר הנסיון, שאברהם בא להפיץ את אור
 האמונה והאשימוהו במינות וכפירה.

ויקח למסעיו (יב, ד)

פירש רש"י, בחזרתו ממצרים פרע את הקפתיו. מדוע הוצרך אברהם
 אבינו ללוות כשירד למצרים, וממי לווח? מבאר ה'חתם סופר', אברהם אבינו
 לא לווח הלוואות של זהב וכסף, אלא, כאשר נאלץ לרדת למצרים מפני
 הרעב, היה מקום לכל הכופרים להקשות על הנהגת הבורא עם אברהם אבינו,
 ובאותה שעה היה קשה לאברהם אבינו להשיב חורפיו דבר, והוא נותר 'חייב'
 להם תשובה. עתה כשיצא ממצרים בעושר גדול וכבוד רב, כעת היה סיפק
 בידו 'לפרוע' את כל הקפתיו וחובותיו, ולהשיב לכל אלו שהלעיזו עליו.

תפילת הדרך

"לך-לך מארץ וממולדתך... ואעשה לך גלוי גדול ואברךך ואגדלה שמך" (יב, א) לפי שהדרך ממועטת בבני חיי ומזוני, הבטיחו הבורא לאברהם אבינו על הבנים, על הממון ועל השם. היוצא אל הדרך נחשף לסכנות הקיימות בדרך שאינן קיימות בביתו שבעיר, ושורש הסכנה שבדרך נובע מכך שהאדם מתנתק מהכלל. אמרו חז"ל (ברכות כט): **כשאתה יוצא לדרך, המלך בקונך וצא. מהו המלך בקונך וצא? אמר רבי יעקב אמר רב חסדא זו תפילת הדרך.** תקנו חכמים את תפילת הדרך דוקא בלשון רבים כדי לשתף עצמו עם הכלל, כפי שכתב רש"י (ברכות ל) **אל יתפלל תפלה קצרה בלשון יחיד אלא בלשון רבים שמתוך כך תפלתו נשמעת.**

היוצא לדרך הרחוקה ממקום ישוב יותר מארבעה קילומטר שהוא שיעור פרסה, מחוייב לומר תפילת הדרך. אך אם הדרך קצרה מכך, ועקב היותה סמוכה לעיר היא אינה בחזקת סכנה, אינו מברך. שיעור פרסה הינו מהלך של שבעים ושתיים דקות - הזמן בממוצע שלוקח לעבור בהליכה ארבעה קילומטר בדרך לא סלולה. אולם כיום, אדם הנוסע ברכב עובר ארבעה קילומטר בפרק זמן קצר הרבה יותר משיעור הליון של שבעים ושתיים דקות. על פי רוב הפוסקים מאחר שקיים ספק אם צריך לומר תפילת הדרך בדרך הקצרה משיעור שבעים ושתיים דקות, 'אמר את התפילה בלא חתימת הברכה בשם ומלכות 'ברוך אתה ה' שומע תפילה', אלא 'ברוך שומע תפילה', כי כיון שהיא תפילה כנגד הסכנות וודאי מן הראוי להחמיר ולאומרה, אולם אין לומר את שם ה' במקרה של ספק.

מיד לאחר שכבר החזיק בדרך, כלומר שכבר עבר שיעור של ארבעה קילומטר ממקום ישוב, 'אמר את תפילת הדרך ולא ימתין להמשך הדרך. אמנם, לדעת הט"ז צריך לאומרה כשמתחיל בדרך, ואפילו הוא עוד בתוך העיר, אך לרוב הפוסקים, צריך לאומרה דוקא לאחר היציאה מן העיר.

אדם שיצא מהעיר ושכח לומר תפילת הדרך ביציאתו מן העיר, האם יכול לומר תפילת הדרך מתי שזוכר? נפסק בשו"ע (או"ח קי, ז) שכל עוד נשאר לו לפחות ארבעה קילומטר עד מחוז חפצו, עדיין יכול לאומרה, אך על פחות מזה לא יברך.

לאחר תפילת הדרך נהגו לומר פסוקים המועילים לשמירה, את הפסוקים בבראשית (לב, ב-ג) **"ויַעֲקֹב הַלֵּךְ לְדַרְכּוֹ..."**, שלש פעמים, וכן את הפסוק בתהלים (צא, א) **"כי מלְאֲכִיזַי צִוָּה לֵךְ לְשִׁמּוֹךְ בְּכָל דְרָכֶיךָ"** שלש פעמים.

פניני דברי יאשיהו

קחו עמכם דברים

"אמרי נא אחתי את למען ייטב לי בעבורך וחייתה נפשי בגללך" (יב, ג) פירש רש"י **"ייטב לי בעבורך"** יתנו לי מתנות. וצריך להקשות, אברהם אבינו, אבי האומה, מבקש מאשתו הצדקת שרה אימנו, בשעה קשה זו, **"אמרי נא אחתי את"**, בשביל מתנות?!

אלא, ידע אברהם אבינו שאנשי ארץ מצרים רעים ובפרט שהיו שטופי זימה. מתוך כך חשש שמיד כשיבינו שהוא בעלה, יהרגו אותו, בכדי לקחת אותה לאשה. לכן ביקש אברהם אבינו בחכמתו, **"אמרי נא אחתי את"**, כך שברגע הראשון שיפגשו בו, לא יהרגו אותי אלא ינסו לדבר עימי ולרצות אותי במתנות, בכדי שאסכים לתת אותך לאשה. בפרק הזמן הזה שאכנס עימכם בדברים, אוכל בחכמה להציל את נפשי ואותך מדרכיהם הרעות.

כפי שמסופר בגמרא (ע"ז יא) על אונקלוס בן אחותו של קיסר רומי שהתגייר. שלח קיסר רומי גדוד חיילים להביאו אליו להוציאו להורג. כשנכנסו החיילים לפניו, דיבר עימם, עד שקיבלו על עצמם להתגייר ונשאר עימו. שלח גדוד שני, אף עימם דיבר ונשאר עימו וכן גדוד שלישי, לאחר שהבין הקיסר שהשפעתו של אונקלוס על חייליו באה מתוך שנכנס עימם בדברים, שלח גדוד מיוחד וביקש מהם לא לדבר כלל עם אונקלוס.

כך, ידע האדם גם במצבים הקשים להיכנס בדברים, ובזמן הזה בסייעתא דשמיא להתגבר על כל קושי וכל צרה.

לאורם נלך

רבי חיים פינטו (הקטן) זצוק"ל - טו חשוון תרצ"ח (1938)

ארבע שנים לפני פטירתו עקר ר' חיים לקזבלנקה, שם קיבלוהו גדולי העיר וכל יהודי המקום בכבוד רב. פעם הלשין אחד השכנים הגויים כי ביתו של רבי חיים נערכת 'הילולא' על אחד מצדיקי המשפחה שנפטר, ומכבדים בה את הבאים בשתיית עראק שנאסר בשתיה באותו פרק זמן. קבוצת שוטרים התפרצה לביתו של רבי חיים כשהבכיר שביניהם פונה לצדיק ושואל איך הוא מעז לכבד את הציבור בשתיה האסורה על פי צו מלכות. פנה רבי חיים אל הקצין בניחותא והשיב כי אין זה עראק והגיש לשוטר כוסית משקה לטעום בעצמו ולהיזכר בכך. הציבור שידע מה מכילה כוסית המשקה נאלם דום, והשוטר שטע על ההודמנות לשתות מעט מהמשקה האהוב, הגיש לפיו את הכוסית ולגם, אלא שאכזבה מרה נכונה לו כשטעם שהמשקה אינו אלא מים, והוא כילה את זעמו על אותו מלשין. לאחר ככתם של השוטרים, כיבד רבי חיים את הנוכחים בכוסיות משקה מאותו בקבוק ממנו טעם השוטר, כשטעמו הנוכחים את טעם העראק המשובח, התפלאלו. לא הבין רבי חיים את פליאתם הרי מדובר בבקבוק עראק, מדוע חשבו שיטעמו ממנו מים?!

תקופת מה לפני פטירתו איבד רבי חיים את מאור עיניו, והפך לסגי נהור, בזמן זה נוכחו מקורביו לראות את רוח הקודש החופפת עליו, שכן באורח פלא היה יודע תמיד מי ניצב לידו ומה מראהו, מי בדרך אליו ומה בקשתו ממנו. בט"ו בחשוון תרצ"ח (1938), השיב רבי חיים השיב את נשמתו הטהורה לבוראה בהיותו בן ע"ג שנים, ונטמן בקזבלנקה, זיע"א.

הצדיק הקדוש רבי חיים פינטו זצוק"ל נולד במוגאדור שבמרוקו, לאביו **החסיד השלם רבי הדאן זיע"א** בשנת תרכ"ח (1865). ונקרא על שם סבו זקנו **הצדיק המקובל רבי חיים פינטו הראשון זיע"א**. אביו הגדול לא חסך כל מאמץ להנחיל לו את תורת אבותיו, והנער עלה ונתעלה במעלות התורה בקדושה ובטהרה, מעבר לבני גילו. כוח התמדתו העצום, פקחותו הרבה וקדושתו היתירה נודעו עוד מנעוריו וסיפורי מופת נקשרו לשמו. למרות צניעותו הטבעית וענוותנו הרבה, יצא שמו לתהילה ונישא בהערצה בכל חבל מרוקו. מסופר כי עוד בהיותו נער הזהיר את אחד מהסוחרים שהיה יהודי ירא שמים שביקר בעירו, על כך ששותפו מנסה לנשלו מרוחיו בפרק הזמן בו נעדר מעירו. הסוחר שהיה יהודי בעל אמונת חכמים, קיבל את הדברים על אף שהיו נראים תמוהים בעיניו. כשחזר לעירו שכח את עצתו של הנער הצדיק ופנה הישר לבית שותפו, תדהמה אחזה בו כשגילה ששותפו מתנער מחלקו ברווחיו, ונוכר באחת בעצתו של רבי חיים שאותה לא ביצע מרוב שיכחה, החל אותו סוחר זועק 'רבי חיים פינטו! השותף ששמע את שמו של הצדיק נחרד ומיד חזר בו ממעשיו. רבי חיים היה מעורה עם הבריות, מתוך ענותנותו חש כשווה בין שוים, ובלביו הרחום פעל ועזר לתושבי עירו בעצה ובתושיה, והנחה אותם בדרך הישר בחכמה רבה. כמעשה שבכל יום היה רבי חיים נוהג לכתת רגליו לטרוח על מצוות הצדקה עבור אנשים קשי היום, יתומים והאלמנות שדאג בכל מאוודו לרווחתם.

מאמר החכם

"לך לך" - להנאתך ולטובתך.

אמנם כל ההתחלות קשות, אך, ברבות הימים, יבחיך האדם במעלות המקום, ובמה שטחו עיניו מראות בתחילה.

בזכות מצוות ברית מילה

והצטרף לתפילותם. לכבוד האורח החשוב - הרמב"ם, משכו היהודים את תפילותם, ולא הניחוהו ללכת עד שקיבלו את ברכתו להם ולכל קרוביהם. כשיצא הרמב"ם מבית הכנסת מיהר להמשיך בדרכו, אלא שאז ראהו הלך עני שהמתין על אם הדרך והתנפל לרגליו כשהוא קורא בקול נרגש "רבונו, מן השמים שלחוך! היום הוא היום השמיני להולדת בני והמוהל שנדברתי עמו מתמהמה לבוא, אנא עשה עמי חסד ובוא למול את בני" נעתר הרמב"ם לבקשה הנרגשת ושוב סטה מן הדרך. השמחה בבית העני היתה רבה, לא בכל יום זוכים אנשי העיר להתכבד באורח חשוב כל כך. מיד לאחר הברית הפציר בעל הבית ברמב"ם שיואיל לשבת עימם בסעודת המצוה. שוב לא יכול הרמב"ם לסרב לבקשה הנרגשת, וכך היסב הרמב"ם לסעודת מצוה ונתכבד בברכת המזון. אלא שכעת הכריעה אותו עייפותו והוא נמנם מעט טרם יצא לדרך...

אותה שעה שעת צהריים היתה, המשנה למלך ציפה לקבל ידיעה משליחייו על שריפת השר היהודי, משבוששה הידיעה לבוא, שם פעמיו לעבר מפעל הסיד לשמוע בעצמו מפי הממונה על המפעל מה עלה בגורלו של הרמב"ם. כשהגיע למקום פנה בארשת חגיגית את הממונה על המפעל ושאל 'האם מילאת כראוי את פקודת המלך?!' מיד תפסו הפועל הגברתן בכח והחל גורר אותו לכיוון הבור, כשהוא מסייר את הטבעת מעל ידו. כל תחנוניו של המשנה למלך לא הועילו, שהרי כן ציוה עליו המלך לא להתחשב בהפצרותיו של האיש, לאט לאט נדמו זעקותיו של המשנה למלך והשקט חזר לשרור במפעל הסיד.

שעה קלה לאחר מכן הגיע הרמב"ם אל מפעל הסיד ופונה אל הממונה על המפעל 'האם עשית כדבר המלך?', חיוך עלה על פני הפועל, הוא הוביל את הרמב"ם אל בור הסיד לראות את שרידיו של האיש, כשהוא מתאר כיצד ניסה האיש להתנגד לו, 'אך' - כך שח לתומו - 'שום דבר לא יניאני מלבצע את פקודת המלך ירום הודו'. הוא הוציא מכיסו את הטבעת והראה אותה לרמב"ם 'הנה ראייה לביצוע הפקודה - טבעתו של האיש השחצן'. ראה הרמב"ם את הטבעת ומיד הכיר בה שהיא שייכת למשנה המלך. הבין כי בזכות מצוות ברית המילה ניצול ממימה משונה. הוא מיהר לעזוב את המקום כשפיו מלא שבח והודאה לבורא העולם על הנס שעשה עימו. מיד פנה הרמב"ם את ארמונו המלך. המלך שליבו נקפו על מעשיו כלפי מי שהצילו ממחלתו, לא ציפה לראות את הרמב"ם בפתח חדרו, וחרד מאד לקראתו, כשראה את טבעת המשנה למלך, הבין מיד כי מאת ה' היתה זאת, ונעשה למשנה למלך כאשר זמם לעשות לרמב"ם. המלך נתן את הבטחתו לרמב"ם שמאותו היום הוא ישתדל בכל כוחו להיטיב ליהודים.

תככים ומזימות נרקמו סביב הרמב"ם - רבי משה בן מימון זיע"א, בארמון המלכות במצרים. רבים מן השרים שכינהו בארמון המלך, ראו בעין צרה את הערצת המלך כלפי הרמב"ם שהיה רופאו האישי של המלך ויועץ דגול משכמו ומעלה שדעותיו נשמעו בהערכה. באחד הימים, נפל המלך למשכב בחולי כבד טובי הרופאים שבדקוהו לא מצאו מזור למחלתו. כשהגיע הרמב"ם אל מיטת המלך, טיפל בו במסירות רבה ולא חסך כל מאמץ עד שהביא ארוכה למחלתו הקשה, לשמחת בני המשפחה והשרים. ביקש המלך לגמול לרמב"ם על מסירותו כלפיו, והופתע לבקשתו של הרמב"ם שחפץ הוא בשבועת המלך שלא יהרגו כל ימי מלכותו. לא לחינם ביקש הרמב"ם את שבועת המלך, חש הוא את השנאה המבעבעת סביבו, וידע כי קלה דעתו של המלך ויכול הוא להשתכנע בנקל מדברי שונאיו.

הימים חלפו, שמו של הרמב"ם נישא בפי כל ורבים באו לבקש את עצותיו ותושתיו. בד בבד עלתה אף השנאה כלפיו בקרב מקורבי המלך שניסו בכל דרך לסלק את הרמב"ם מדרכם, והשמיעו באזני המלך עלילות שפלות על יועצו הבכיר ורופאו האישי. כארסו של נחש חדרו הדברים המרושעים לליבו של המלך, אך הוא נמנע מלפגוע ברמב"ם משום שבועתו.

המשנה למלך ששנאתו לרמב"ם ידע גבול, לא בחל בשום אמצעי להבאיש את שמו של הרמב"ם באזני המלך. והחל לדחוק במלך כשהוא רומז שבמידה ולא יסולק השר היהודי, הוא יוביל מרד בעם כנגד המלכות. המלך שחרד לעתידו פנה אל המשנה למלך ואמר 'אכן לא ראוי ליהודי לכהן במלכות, אך ידי כבולות בגין אותה שבועה שיצאה מפיו'. בפנים מדושנות עונג, ענה המשנה למלך 'יש בידי עצה מחוכמת איך יגרום הרמב"ם בעצמו למוותו, וכך לא יפר המלך את שבועתו'. חריצים נחרשו במצחו של המלך, והמשנה למלך מיהר להסביר 'בכניסה לעיר עומד מפעל סיד בו קיים בור כבשן עצום, שבו מכינים את הסיד. עצתי היא כי הוד מלכותו ישלח לצוות על הגברתן הממונה להסקת הכבשן, כי האיש הראשון שיבוא אליו מחר בבוקר בפקודת המלך, ימהר להשליכו אל הבור אף אם יתנגד לכך'. המלך שנהנה מהרעיון, נתן מיד את הסכמתו לדבר ושלח את פקודתו למפעל הסיד. ובמקביל ביקש לקרוא אליו את הרמב"ם, וציוה עליו, כי מחר בבוקר עליו לשים פעמיו אל מפעל הסיד, כדי לשאול את הממונה האם ביצע את פקודת המלך.

למחרת השכים הרמב"ם למלא את פקודת המלך. הוא לא הרחיק בדרכו והנה באה למולו קבוצת יהודים התרים כבר זמן רב אחר עשירי למניין, נאות הרמב"ם

העיט

הוא 'עיט השמש' שגופו גדול וחזק ביותר. צבעו של 'עיט השמש' הוא חום כהה עם כתמים לבנים המעטרים את כתפיו, ראשו וצווארו בצבע חום זהוב. מעופו של עיט השמש אומרו כבוד, כאשר הוא נוחת על האדמה, מיד כל שאר העיטים מפנים לו את המקום. מקורו של עיט השמש חד במיוחד וטופרי רגליו מושחזים מאוד. מעופו של 'עיט השחור' מרשים לא פחות. נוצותיו הצבועות בצבע שחור עז, לא מסגירות את פלומתו הלבנה שעטה בעת שבקע מהביצה. העיט השחור הוא מהציפורים הבודדות הנוהגות לתקוף אדם המתקרב אל הקן והגוזלים. העיט הגדול ביותר באפריקה הוא 'העיט הלוחם' הוא גדול במיוחד, חלקו העליון צבוע בחום בעוד חלקו התחתון לבן ומנוקד בשחור. העיט הלוחם צד בזמן תעופה כשהוא חג בסיבובים מעל טרפו, ואז בהפתעה הוא צולל בזווית חדה כדי לתפוס את טרפו. עיט נוסף המיוחד במראהו הוא 'העיט הקרחה' צבע גופו שחור ובניגוד חד ראשו וזנבו לבנים כשלג. עיט זה ידוע ביכולת תעופה מרשימה במיוחד ביכולתו לעוף לגובה רב ולצלול לכיוון הקרקע במהירות עצומה, כשרק קרוב לפני הקרקע הוא עוצר ועולה בשנית, כמסלול של 'יכתת הרים' העולה ויורדת במהירות. העיט הנווד בין היבשות מכיר באופן ברור את כל נתיבי הנדידה, בספר איוב (כ, כ) מתואר מקום נסתר במיוחד כ"נְתִיבֵי לַא יָדְעוּ עֵיטִי".

"וַיֵּרֶד הָעֵיט עַל הַפְּגָרִים" (טו, יא) ביאר רש"י 'העיט הוא עוף על שם שהוא עט ושואף אל הנבלות לעוט עלי אוכל. העיט הוא עוף דורס ממשפחת הנציים, הנפוץ בשטחים הרריים וצחיחים כמדבר, מדרונות הרים וצוקים. עיני העיט גדולות באופן יחסי לראשו וחוש הראיה שלו מפותח במיוחד, ביכולתו לראות פי ששה מראייתו של אדם. לעומתו, חושי השמיעה והטעם של העיט מפותחים אך במעט. משקלו נע בין 2 ל-6 ק"ג. נוצותיו המרשימות של העיט קלות משקל אך חזקות וגמישות ותפקידן לבודד מפני החום והקור. כנפיו של העיט גדולות, כשהן פרושות יכול אורכן להגיע למעלה משתי מטר

העיט תר אחר טרפו בשעת מעוף, עד לגובה של 500 מטר מעל הקרקע. כשהוא מאתר טרף הוא עט עליו, ויכול להגיע בצלילתו לעבר הטרף למהירות של 360 קמ"ש. העיט ניזון מטרף אותו הוא צד בעצמו, או שהוא 'סוחב' מעופות דורסים אחרים.

הנפוץ מבין סוגי העיט הוא 'העיט הזהוב' שקודקודו ועורפו זהובים, באמצעות מקורו החזק הוא יכול לשאת תוך כדי תעופה טרף השוקל יותר ממשקל גופו. אחד מסוגי העיט הנדירים והמרשימים הנחשב כ'מלך העיטים'